HVORDAN FÅR VI BØRN TIL AT ELSKE BØGER?

DENNIS GLINTBORG

64 procent af børn nyder at læse før 8. klasse

Tal fra 2021 peger på, at læselysten blandt børn i 5.-8. klasse falder med alderen. Før 8. klasse nyder 64 % af børnene at læse, mens dette tal falder til under halvdelen for børnene i 8. klasse. Dette antyder, at ældre børn og unge generelt er mindre tilbøjelige til at engagere sig i læsning for fornøjelsens skyld. Der sker også en ændring i læsemotivationen mellem 7. og 8. klasse, hvor mange i starten læser for fornøjelsens skyld, mens det længere oppe i 8. klasse bliver mere for at tilegne sig praktisk viden. Undersøgelser viser også en betydelig forskel mellem drenge og piger på tværs af klassetrin, med hensyn til om de nyder at læse.[6]

Her er fem børn, der hader at læse

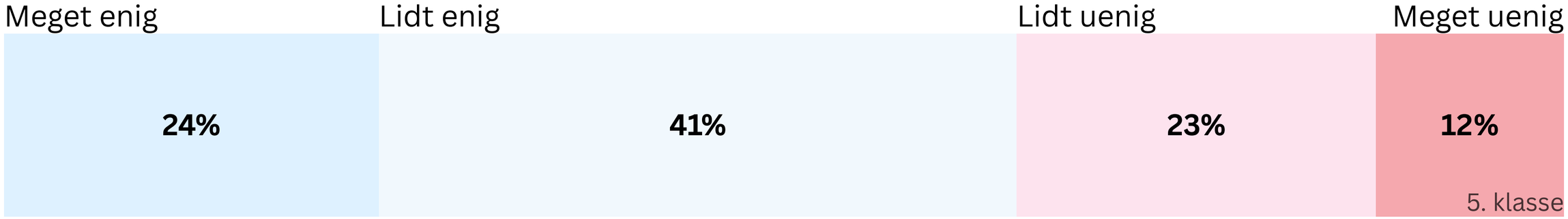
De har alle fået at vide, at de skal sætte sig med en bog.

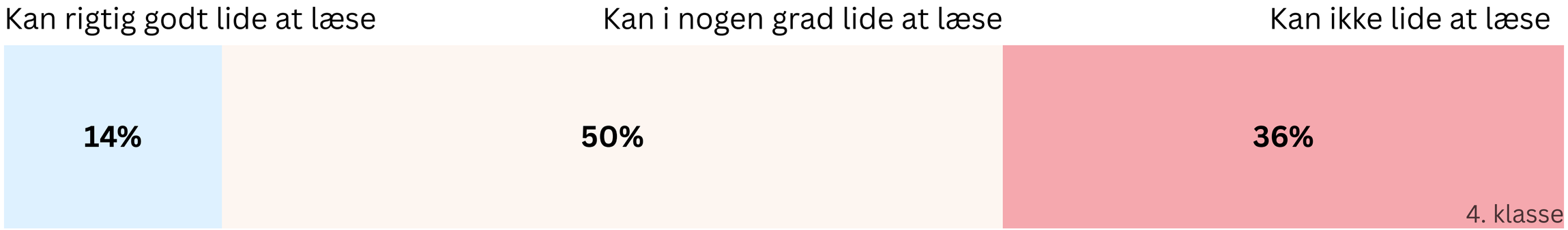
Men de hader det.

I dag er det kun 14 procent i 4. klasse, der rigtig godt kan lide at læse, viste den seneste internationale læseundersøgelse Pirls fra 2021. Bare fem år tidligere var det tal 20 procent.

Børn og unges læsning 2021

“Jeg nyder at læse”

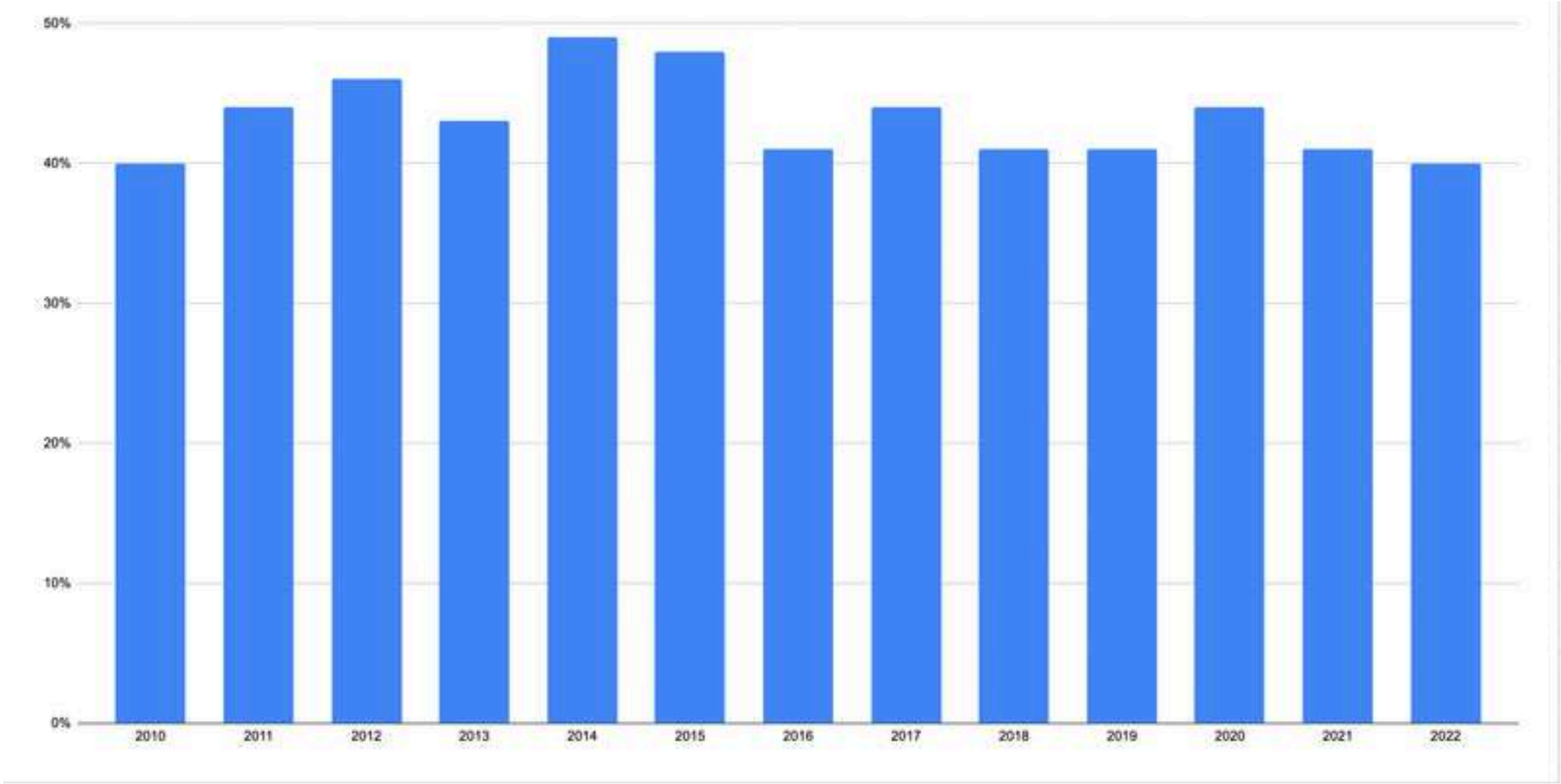

PIRLS 2021

Figur 1. Ordet "læsekrise" i Infomedia 2023 til maj 2025.

12-19 årige der læser i fritiden

Bogpanelets årsrapport

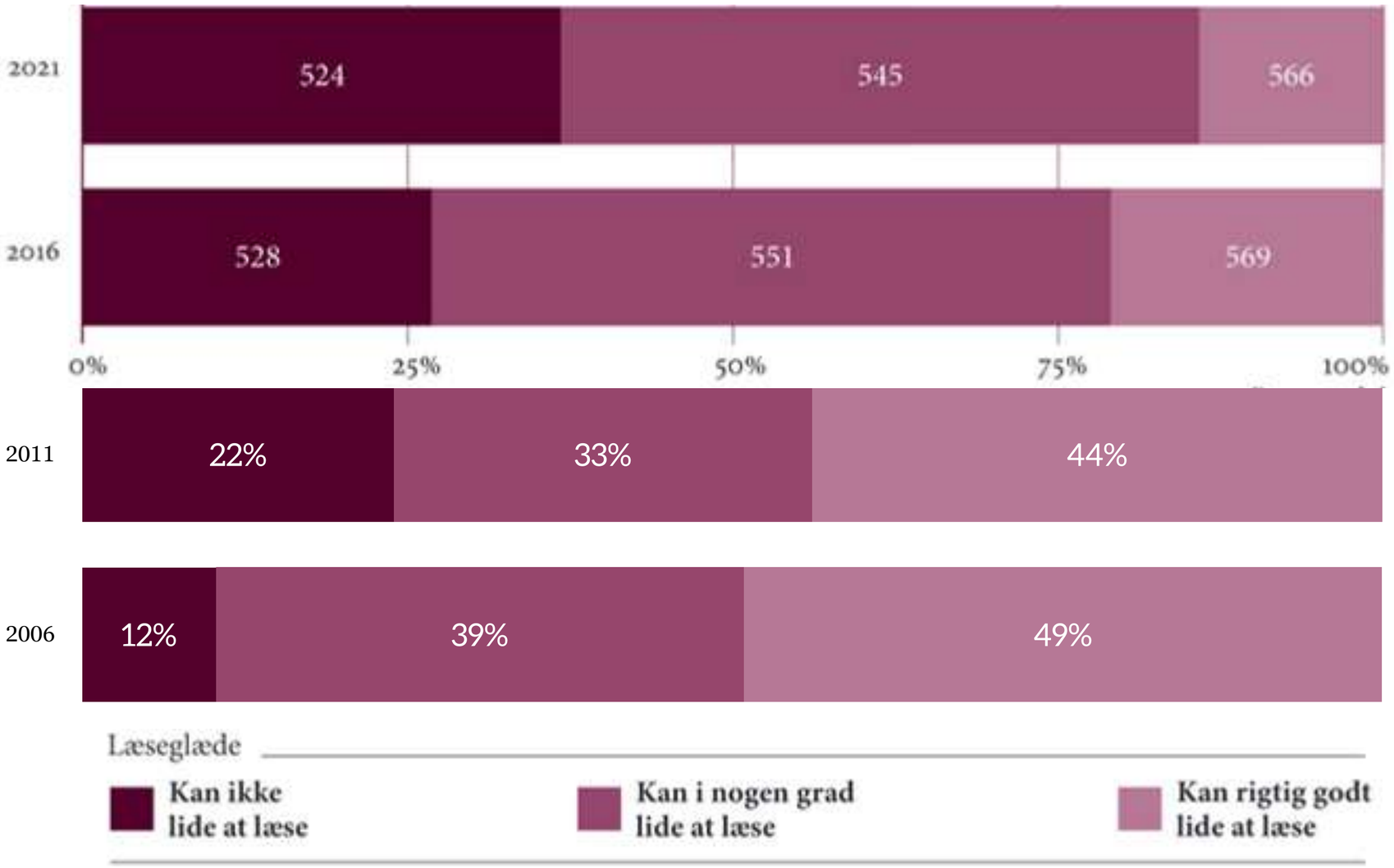
FORLAGENES OMSÆTNING PÅ DIGITALE UDGIVELSER

TABEL 2.1. Forlagenes omsætning fordelt på trykt og digitalt salg 2014-2023. Kilde. Danske Forlags årsstatistikker

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Trykt salg	1550,9	1447,0	1418,6	1403,7	1363,5	1292,2	1349,6	1355,2	1188,7	1118,5
Digitalt salg	258,0	243,3	273,3	319,3	355,4	387,6	494,5	658,2	685,6	720,9
I alt	1808,9	1690,3	1691,9	1723,0	1718,9	1679,8	1844,1	2013,4	1874,3	1839,4

Kilde. Danske Forlags årsstatistikker

Udvikling i læselyst (PIRLS) 2006-2021

BØRN OG BØGER 2026

HVORDAN SKABER VI BEDRE LÆSEOPLEVELSER FOR FLERE BØRN?

BØRN OG BØGER 2026

JEG VILLE NOK LÆSE MERE, HVIS DET VAR EMNER, JEG INTERESSEREDE MIG FOR

ELEVERNES EGNE BUD PÅ, HVAD DER KAN FØRE TIL MERE FRITIDSLÆSNING (BØRN OG UNGES LÆSNING 2021)

BØRN OG BØGER I 2026

10 idéer til formidling af bøger

Dennis Glintborg

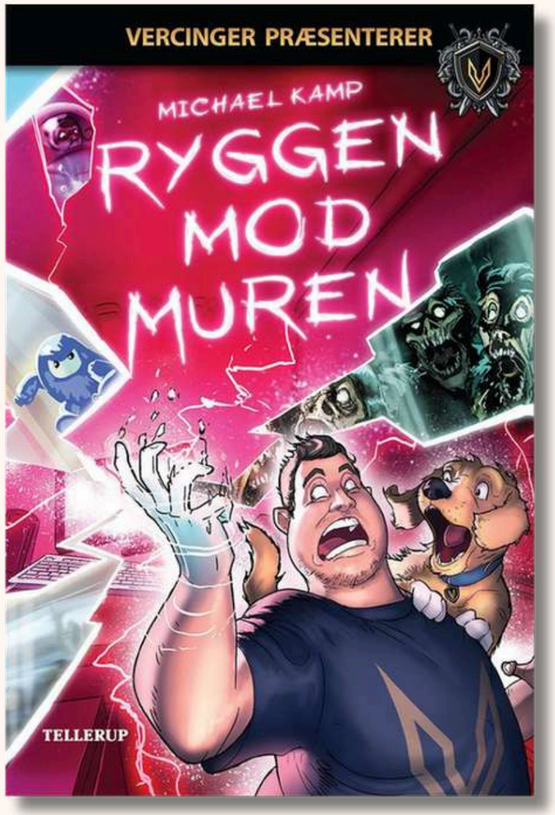
1. VI MANGLER FLERE BØGER OM BØRN OG UNGES STØRSTE INTERESSER

...

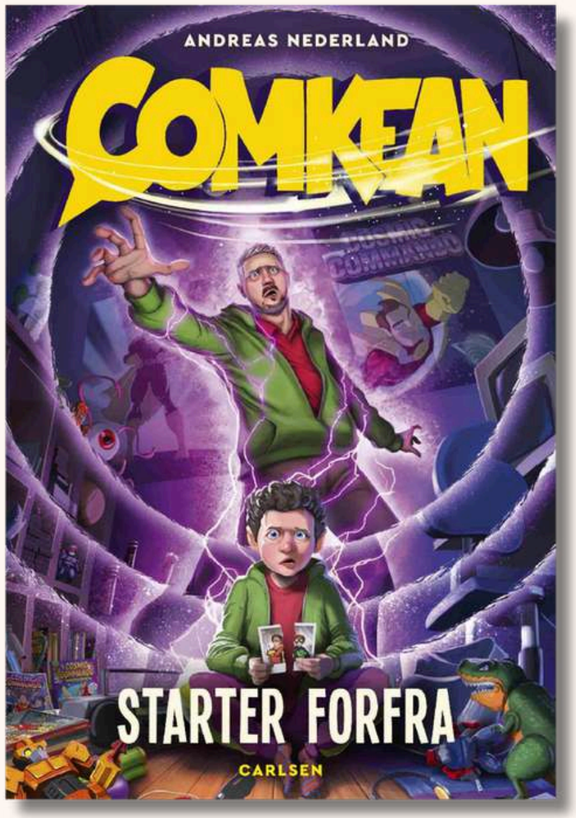

8-12 år

10-14 år

10-14 år

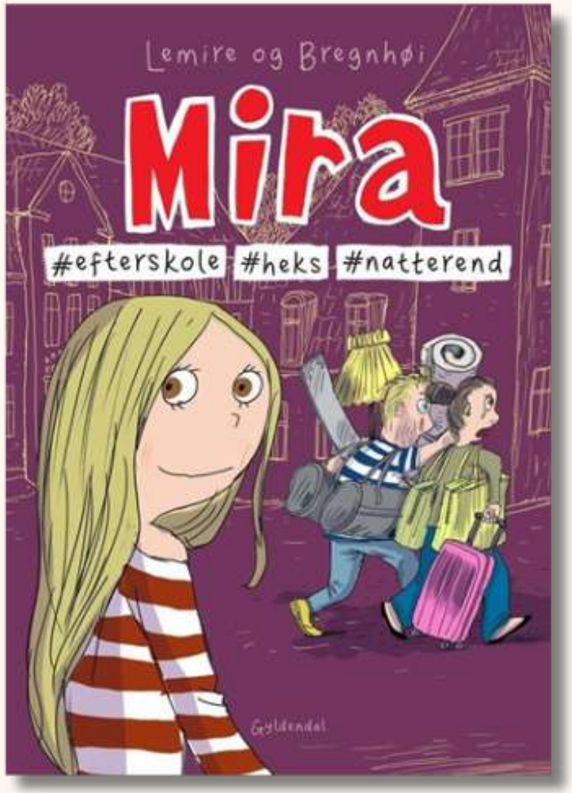
10-14 år

BØGER OM SPIL OG YOUTUBE

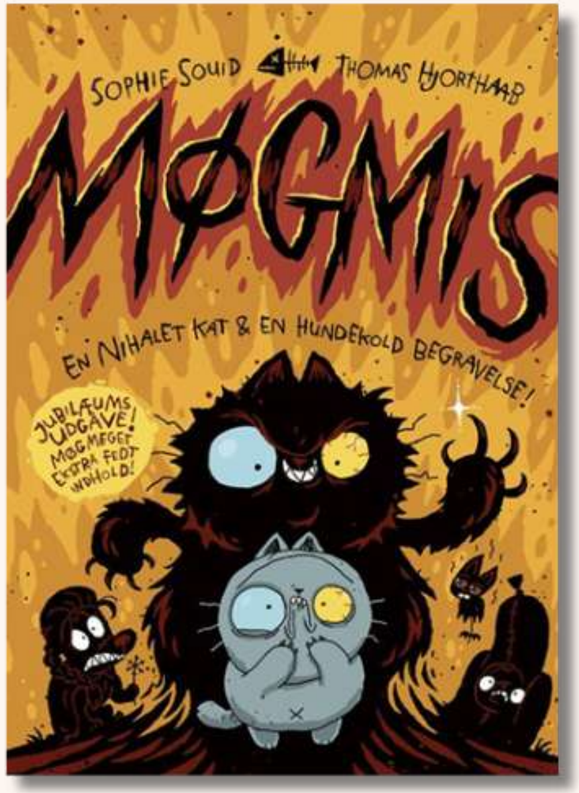
2. VI SKAL HAVE FLERE GODE BØGER MED BILLEDER

...

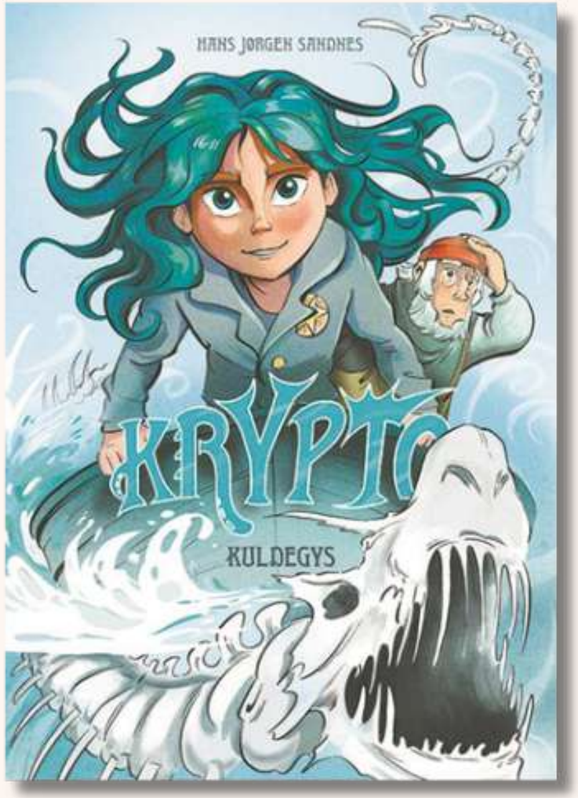

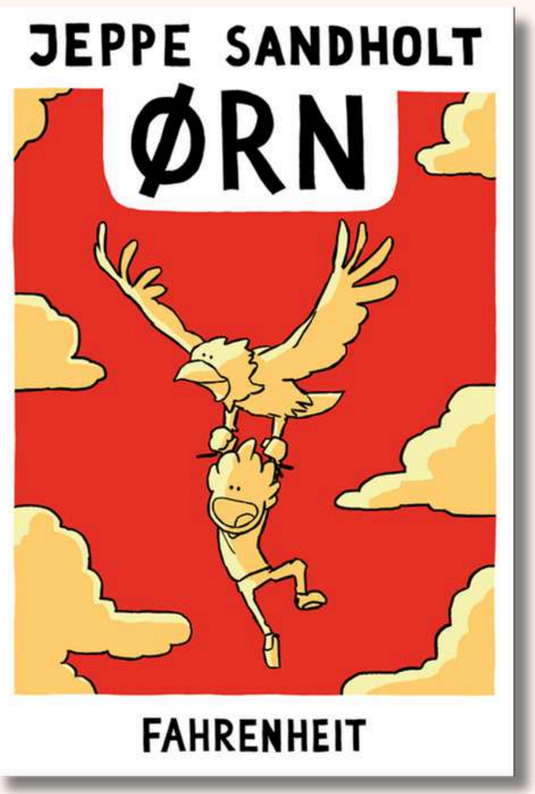
8-12 år

10-14 år

10-14 år

10-16 år

BØGER MED BILLEDER

FORSKNING:

Tegneserier gør en forskel

Hvad vil du helst læse?

Tegneserier eller generelt bøger med mange billeder - 52 procent

Bøger, der kun har tekst eller mest består af tekst - 35 procent

Ved ikke - 13 procent

Har du nogensinde oplevet, at en voksen har sagt, at du skal læse noget andet end tegneserier?

Ja, ofte - 9 procent

Ja, nogle gange - 31 procent

Nej, aldrig - 54 procent

Ved ikke - 6 procent

Hvad føler du, når en voksen siger, at du skal læse noget andet end tegneserier?

Det gør ikke noget – jeg læser bare noget andet - 21 procent

Jeg bliver lidt irriteret - 36 procent

Jeg mister lysten til at læse - 14 procent

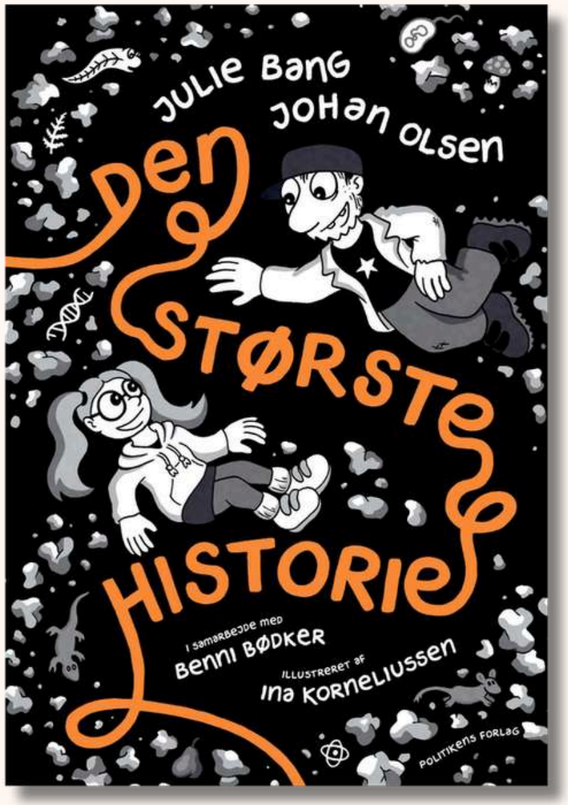
Det er sket, men jeg tænkte ikke så meget over det - 26 procent

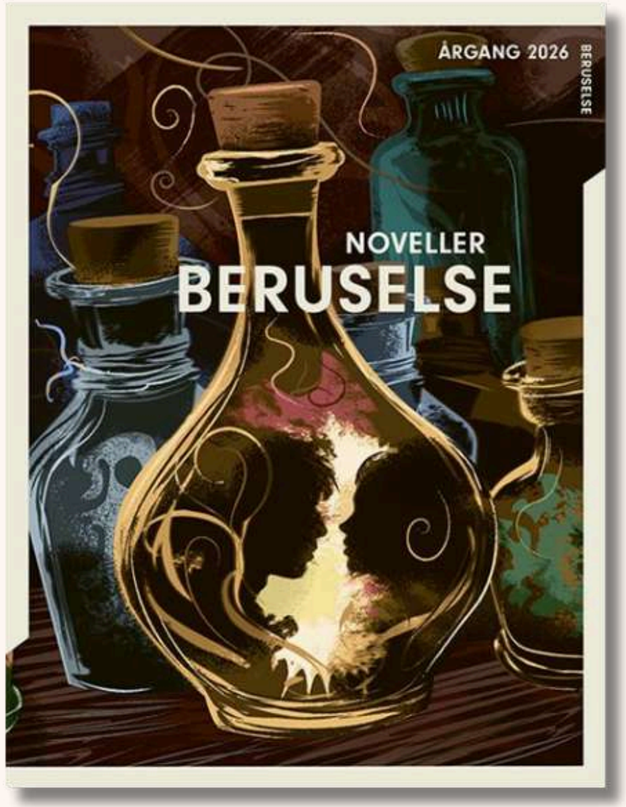
Noget andet - 3 procent

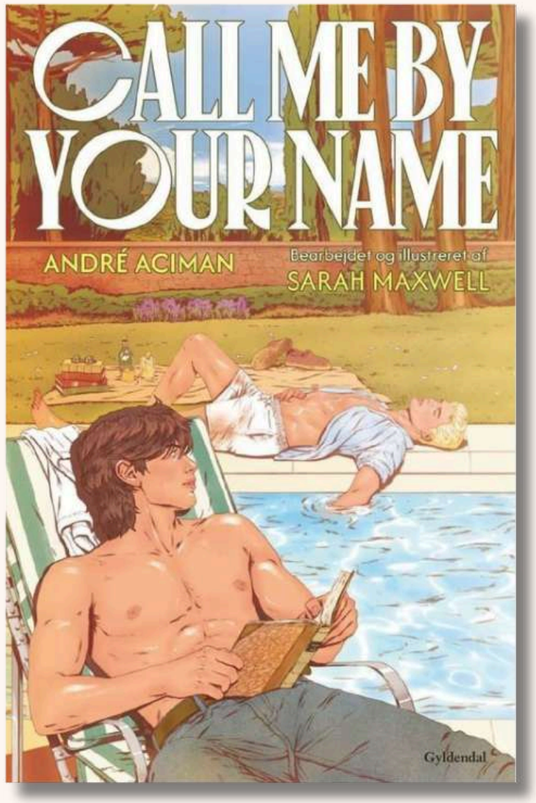
3. VI SKAL FINDE BØGER DER PASSER TIL ET TRAVLT BØRNELIV

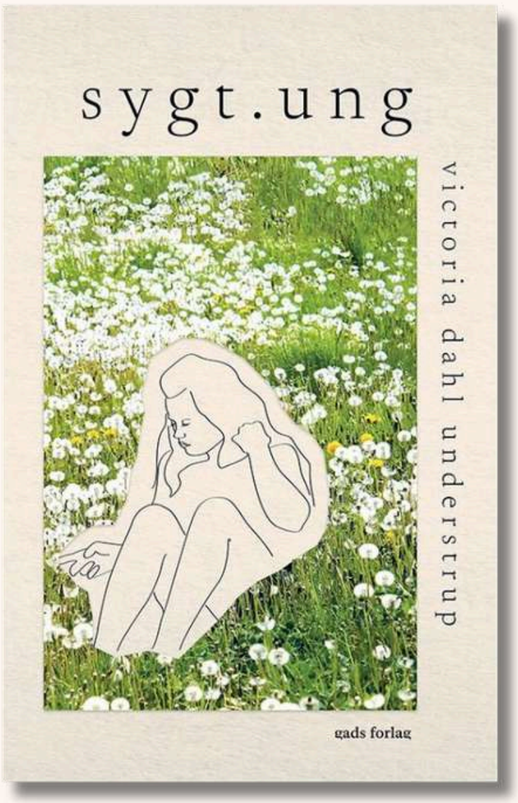
...

10-14 år

12-16 år

YA

YA

BØGER DER ER LETTE AT LÆSE

4. VI BLIVER OGSÅ NØDT TIL AT TALE MERE OM FORSIDER

...

EXPECTATIONS

REALITY

5. VI SKAL FINDE SJOVE BØGER MED MASSER AF HUMOR

...

"Det skal være noget, man kan grine af i hvert fald 3 gange."

- Martin, 8 år, om hvad der skal til for at han vælger en film.

Lykken er et bombardement af afslutninger.

Det tager 7 sekunder, men vi vil så gerne have, du bliver lidt længere...
De unges opmærksomhed bliver tit sat i sammenhæng med deres koncentrationsevne og en bekymring for, om TikTok og andre platforme med ekstremt kort indhold har ødelagt deres evne til at koncentrere sig. Men meget i undersøgelsen kunne tyde på, at det ikke er en korrekt sammenstilling, eller i hvert fald som minimum ikke hele sandheden. For de unge aflæser indhold, budskaber og relationer i et tempo, der er svært for ældre generationer at følge, og bliver dermed langt hurtigere klar til at få afslutningen på en historie. De unge har måske også lettere ved at hoppe ind og ud af f.eks. serier uden at få den helt store handlingsbue med. Og tendensen stiger. Brugen af TikTok er steget med 50% det sidste år*, og computerspil - der i mange tilfælde også er et serielt bombardement af afslutninger – fylder også enormt. 96% af alle drenge og 70% af alle piger mellem 13 og 19 år spiller computer, og aldersgruppen spejler stort set dem, der spiller allermest, hvilket er de 15-19 årige**.

Uanset om det handler om spil, TikTok, serier, film eller noget helt andet, virker det afgørende for den unge gruppe selv at være i kontrol over indholdet, og ikke mindst at blive eksponeret for mange afsluttende historieelementer i løbet af en dag.

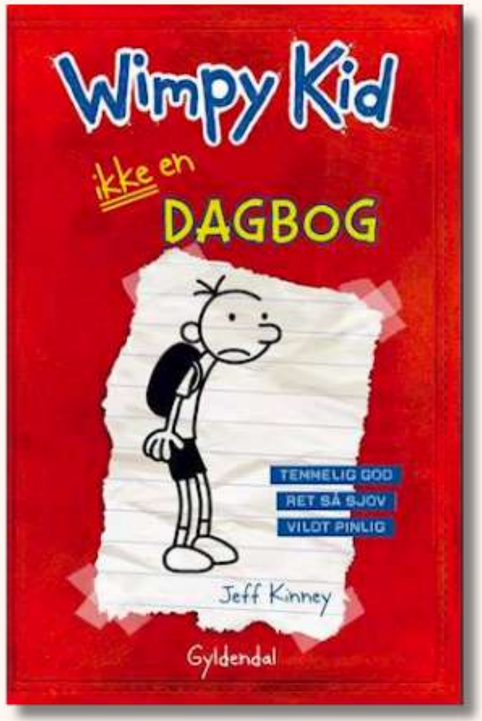
*Medieudvalingen 2021, DR Medieforskning
** Berlingske: https://www.berlingske.dk/samfund/mange-unge-spiller-computer-mere-end-40-timer-om-ugen-det-skal-foraeldre

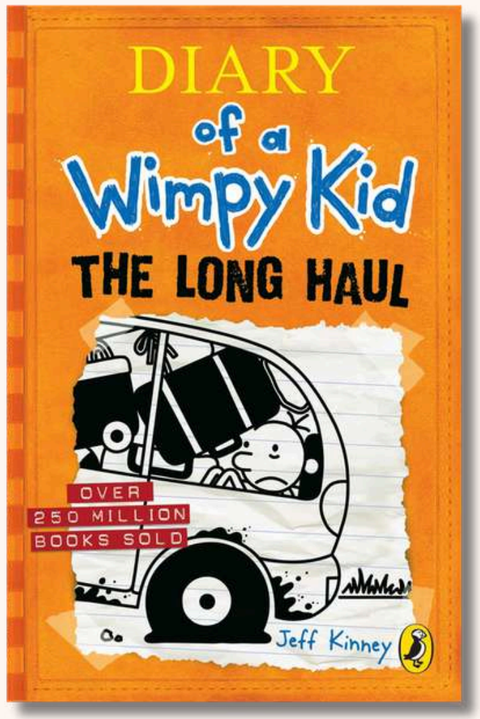
225

afslutninger ser unge dagligt i videoer på TikTok alene (2021). Oven i det kommer alt andet fra Snapchat, Instagram, serie, film og spil*.

"Man kan se afsnit 2 uden at have set afsnit 1. Det er mega nice ved 'Klovn'".

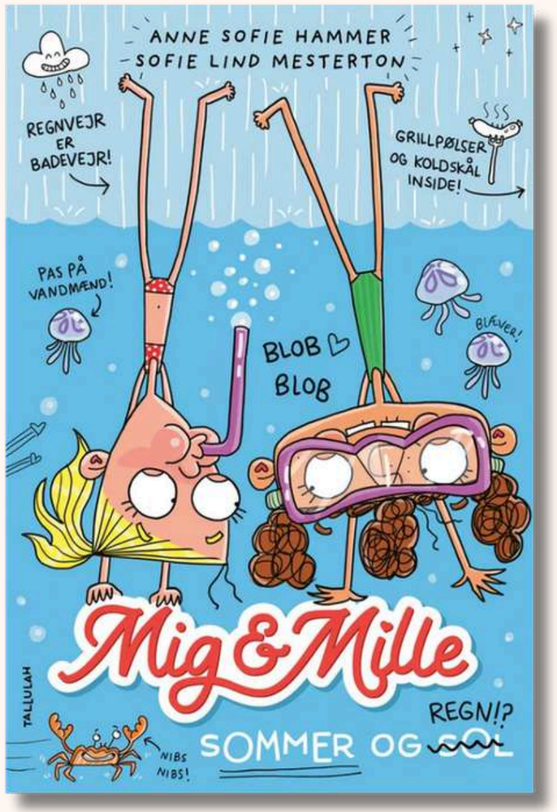
- Carla, 18 år

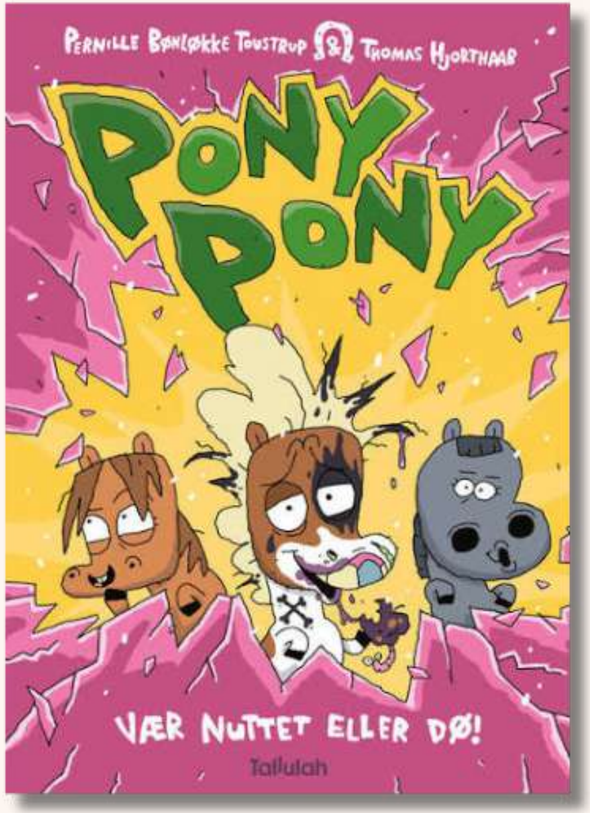

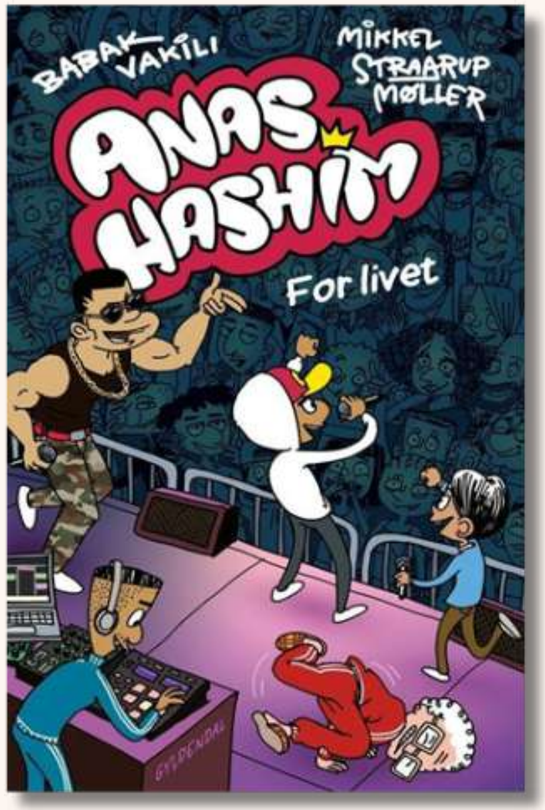
BØGER SOM WIMPY KID OG MIRA HAR MANGE "AFSLUTNINGER"

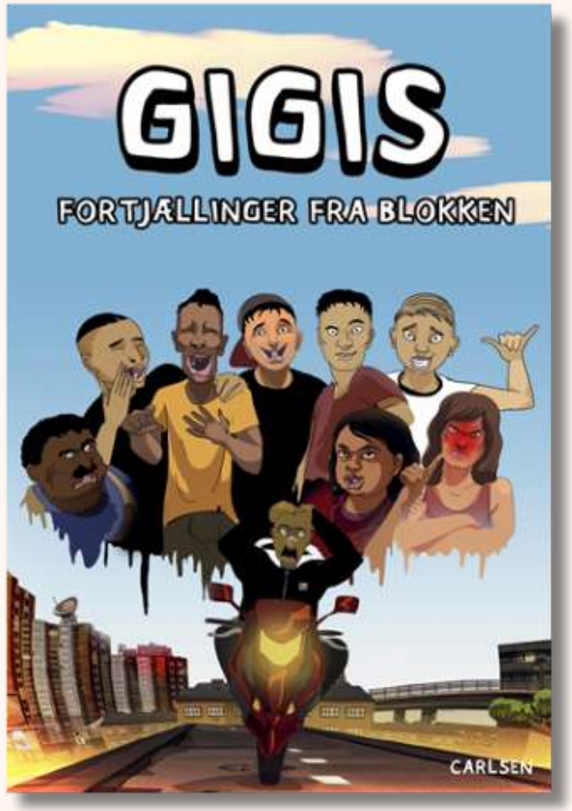
8-12 år

8-12 år

10-14 år

10-14 år

SJOVE BØGER

6. VI SKAL OGSÅ HUSKE AT BØGER GERNE MÅ VÆRE KLOGE

...

6-10 år

6-12 år

8-12 år

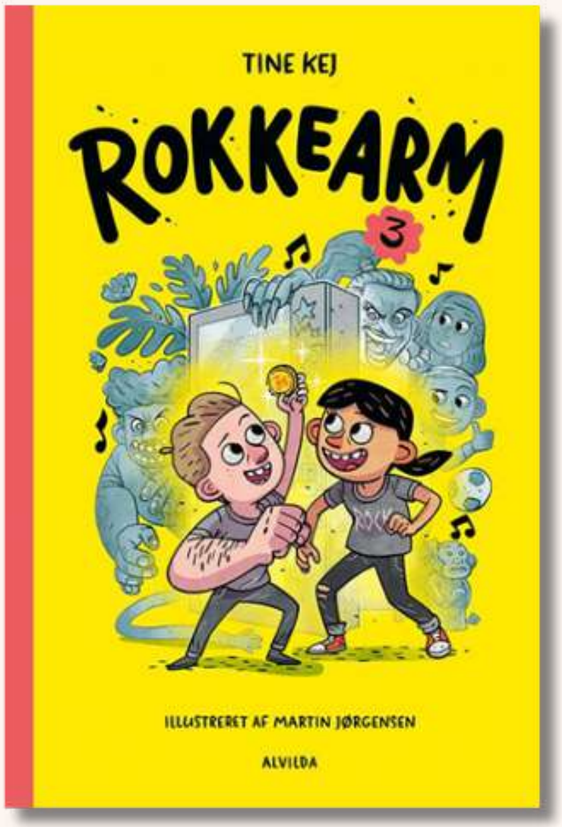
10-14 år

KLOGE BØGER

7. VI SKAL FINDE BØGER DER GIVER ADGANG TIL MØRKELEG

...

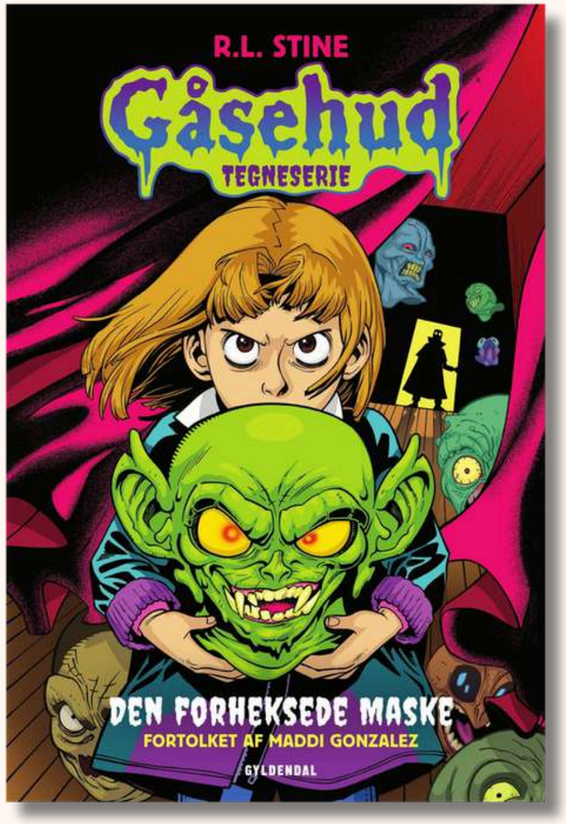

6-10 år

10-14 år

10-14 år

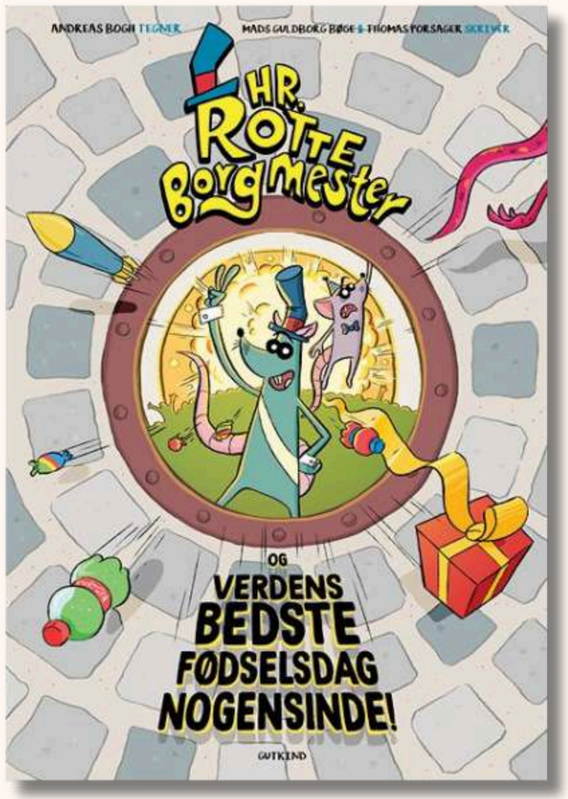
10-14 år

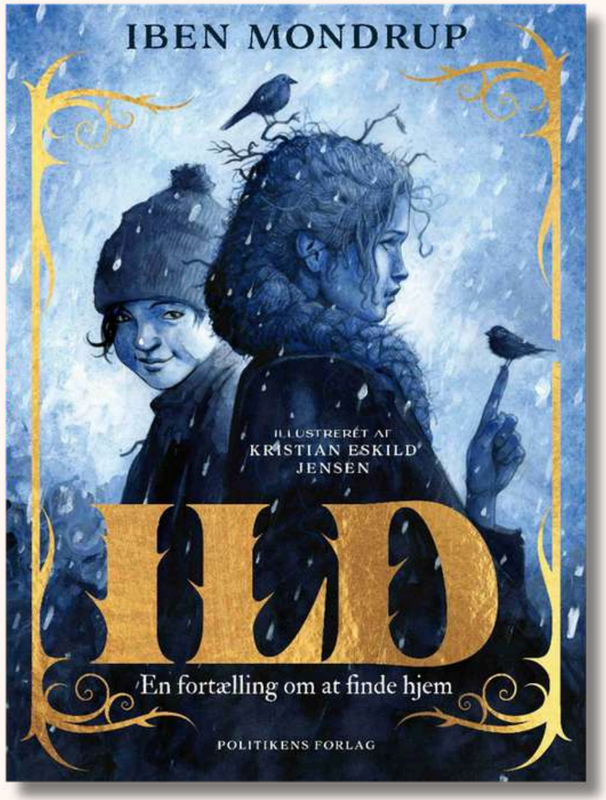
MØRKE BØGER

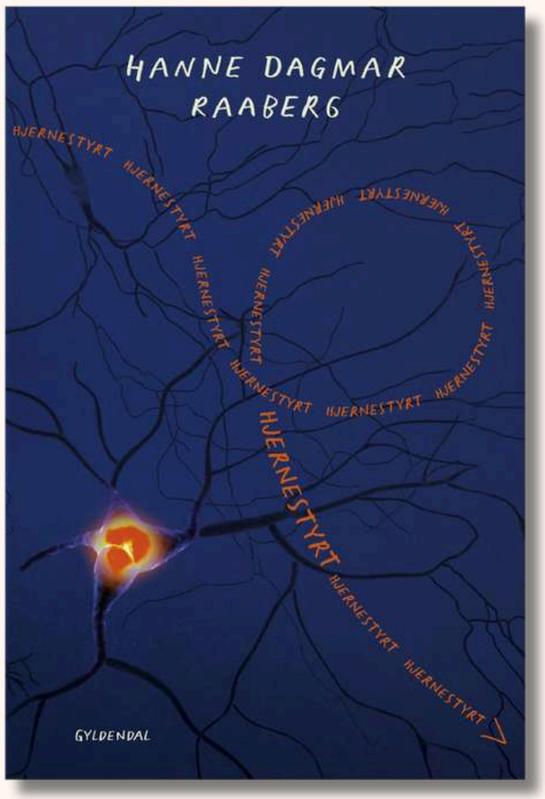
8. VI SKAL LÆRE AT FORMIDLE KARAKTERER FREM FOR PLOT

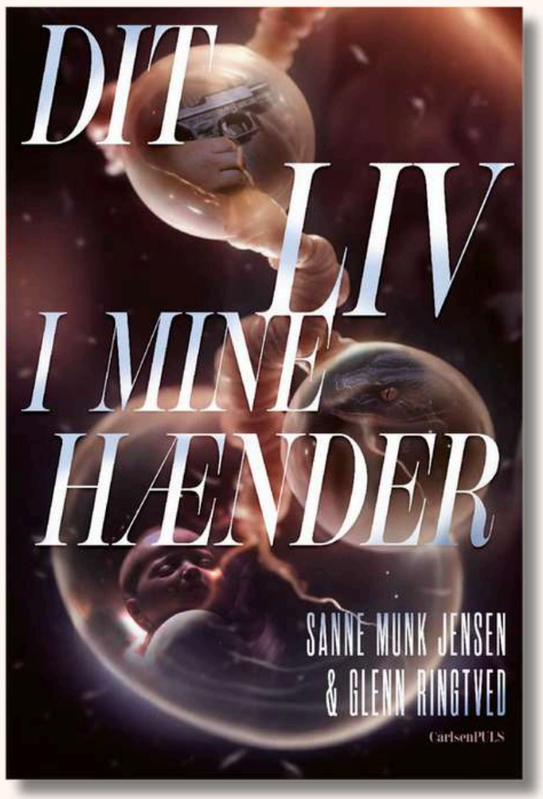
...

6-10 år

6-12 år

12-16 år

YA

FOKUS PÅ KARAKTERER

9. VI SKAL SKABE FÆLLESSKAB OG EJERSKAB OMKRING LÆSEOPLEVELSEN

...

Ny rapport samler erfaringerne fra en lang række eksperimenter, der skal booste børns iver efter at læse. Nu skal den ny viden ud at arbejde.

»Det er overraskende«: Nyt forsøg får pludselig børn til at læse

Eksperimenter i hele landet har undersøgt, hvad man kan gøre for at skabe en stærk læsekultur hos børn og unge. Bløde møbler og hygge er vigtigt, når børnene selv får lov at bestemme over deres læsning. Arkivfoto: Miriam Dalsgaard

Hvad nu, hvis lærere og bibliotekarer lader børnene selv styre deres egen læselyst? Ti børn fra Nyager Skole fortæller, hvad der skete i Rødovre-eksperimentet.

»Det er os, de vil have til at læse, så det er nemmere, hvis vi selv bestem-mer«

På Nyager Skole i Rødovre har børnene taget styringen over læsning, bogindkøb, og hvad der skal på klassens bogreoler. Øverste række fra venstre: Irma, Frida, Gry, Ranja og Storm. Nederste række fra venstre: Oskar, Astrid, Sally, Oliver og Emil. Foto: Jacob Ehrbahn

De klemmer sig sammen i en stor sofa på skolebiblioteket. En i ternede natbukser, en med farvet hår stikkende ud af hættetrøjen, en klistrer sit navneskilt i panden.

Giver det mening at give børnene magten over, hvad der skal ske?

»Børn ved mere om, hvordan man får andre til at læse, end voksne gør. De finder bare en eller anden bog, som vi bliver trætte af efter sådan 20 minutter«, siger Irma, der er først til at række hånden op.

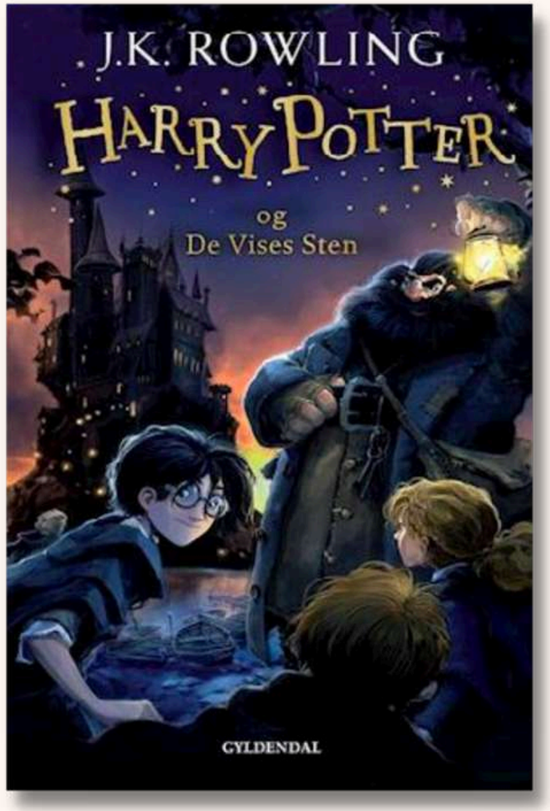
»Da jeg begyndte selv at vælge bøgerne, gad jeg lige pludselig godt at læse«, fortæller Storm (i midten), her flankeret af Oliver og Oskar. Foto: Jacob Ehrbahn

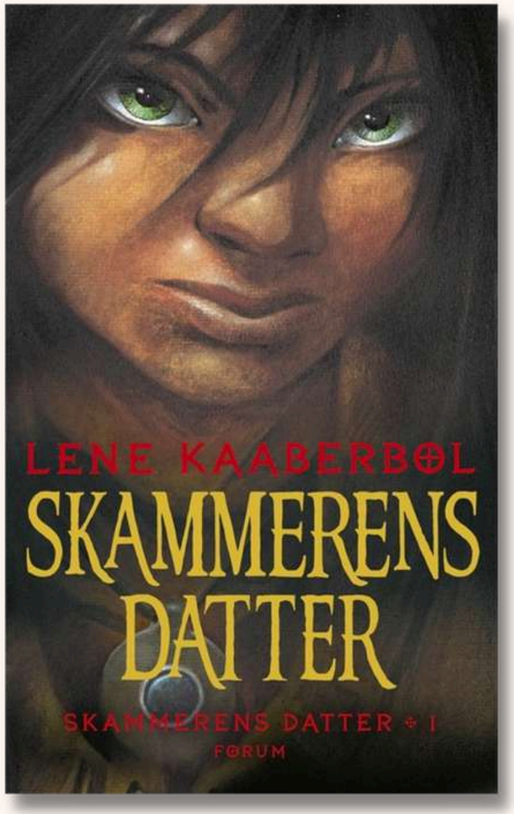
»Det er os, de vil have til at læse, så det er nemmere, hvis vi selv bestemmer«, siger Frida.

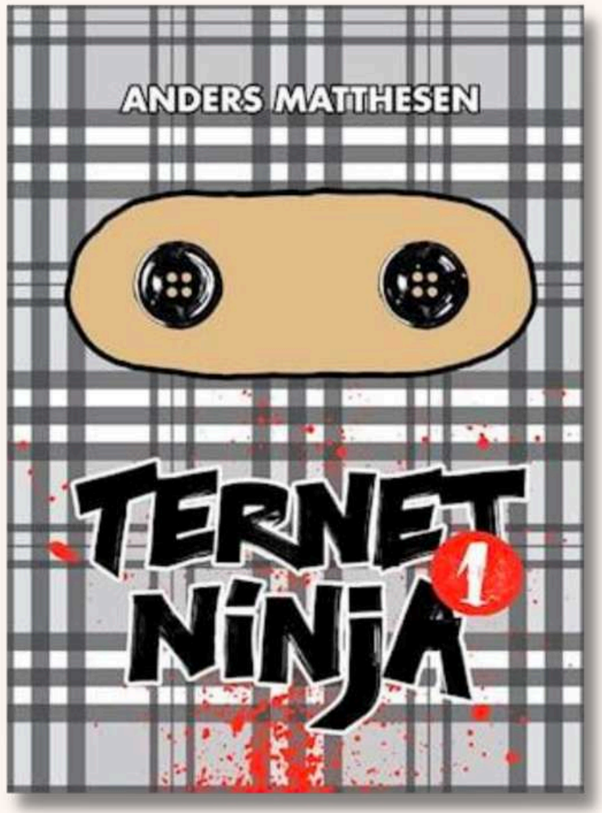
10. VI SKAL BLIVE VED MED AT ANBEFALE DE ABSOLUT BEDSTE BØGER

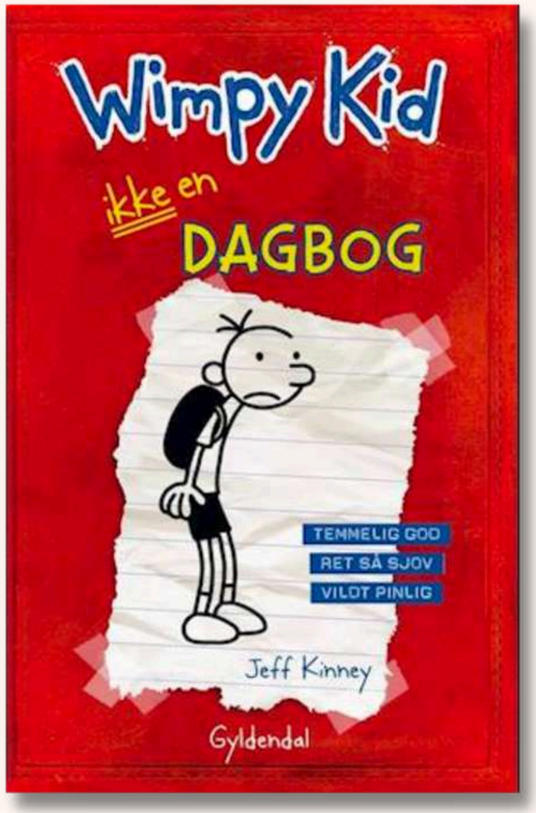
...

BØGER DER SKABER STORE OPLEVELSER

10 IDÉER TIL FORMIDLING AF BØGER

1. Find bøger der ægte handler om børn og unges største interesser

2. Find bøger med en flot billedside - jo flere billeder jo større læselyst

3. Find bøger til et travlt børneliv (fx korte bøger, lydbøger osv.)

4. Find bøger med flotte og lækre forsider

5. Husk at humor er den største motivation når børn vælger indhold

6. Husk at børn stadig elsker indhold, der er både nysgerrig og nørdet

7. Find bøger der leger med grænser og det forbudte (fx gys og horror)

8. Husk at tale om bogens karakterer frem for plot

9. Tænk over hvordan I kan skabe fællesskab og ejerskab om bøgerne

10. Husk at holde fast i det der virker (fx Harry Potter, Ternet Ninja, Wimpy Kid, osv.)

